

ВІДКРИТТЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: СТВОРЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ, РЕЄСТРАЦІЯ ФОП ТА ФОРМИ СПІЛЬНОГО ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

Відкриття власного бізнесу в Україні насамперед передбачає вибір оптимальної організаційної форми та проходження встановлених законодавством процедур державної реєстрації.

Майбутні підприємці можуть здійснювати господарську діяльність як шляхом створення юридичної особи, так і без її утворення – у статусі фізичної особи-підприємця (ФОП).

Кожен із цих варіантів має свої особливості, переваги та обмеження, що впливають на порядок ведення діяльності, рівень відповідальності, систему оподаткування та можливості масштабування бізнесу.

Окрім цього, у випадках спільного ведення бізнесу важливим є вибір між договірними формами співпраці та створенням окремої юридичної особи, що визначає правовий режим відносин між партнерами.

Цей матеріал системно висвітлює ключові аспекти відкриття бізнесу в Україні: порядок створення юридичних осіб, реєстрацію ФОП, а також особливості організації спільної підприємницької діяльності.

ЗМІСТ

Створення юридичної особи (товариства)

Реєстрація фізичної особи-підприємця (ФОП)

Спільний бізнес в Україні: договір чи компанія?

▶ *Контрактні (договірні) форми співпраці:*

- Договір про співпрацю;
- Договір про спільну діяльність.

▶ *Корпоративні форми співпраці:*

- Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ);
- Товариство з додатковою відповідальністю (ТДВ);
- Акціонерне товариство (АТ);
- Повне товариство (ПТ);
- Командитне товариство (КТ).

▶ *Публічно-приватне партнерство (ППП)*

Довідково

СТВОРЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ (ТОВАРИСТВА)

Юридичною особою є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку.

Державна реєстрація юридичної особи – це офіційне підтвердження державою факту заснування юридичної особи, внаслідок чого відповідні відомості вносяться до Єдиного державного реєстру юридичних осіб. Це потрібно для осіб, які планують створити, зокрема, товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ), товариство з додатковою відповідальністю (ТДВ), акціонерне товариство (АТ), командитне (КТ) або повне товариство (ПТ).

► Державна реєстрація регулюється:

- Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»;
- Законом України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»;
- Законом України «Про акціонерні товариства»;
- Законом України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб»;
- Постановою КМУ від 04.12.2019 №1137 «Питання Єдиного державного вебпорталу електронних послуг та Реєстру адміністративних послуг».

► Прийом документів та реєстрація юридичних осіб може здійснюватись наступними шляхами:

Подання документів у паперовій формі:

- через центри надання адміністративних послуг (ЦНАП);
- через державних реєстраторів органів місцевого самоврядування;
- через нотаріусів, які здійснюють повноваження державних реєстраторів – реєстрація всіх організаційно-правових форм юридичних осіб.

Подання документів в електронній формі:

- через портал «Дія» – реєстрація ТОВ (на основі модельного статуту).

Подати заяву заявник (фізична особа, юридична особа) може особисто або через законного представника. Реєстраційні дії зазвичай здійснюються протягом 24 годин після надходження документів (за умови їх повноти та відповідності законодавству).

► Документи, що необхідно надати для реєстрації юридичної особи:

Заява щодо державної реєстрації юридичної особи.

Прохання заявника про реєстрацію юридичної особи платником податку на додану вартість та/або обрання спрощеної системи оподаткування (за бажанням).

Рішення засновників (примірник оригіналу або нотаріально засвідчену копію).

Установчий документ юридичної особи (у разі створення юридичної особи на підставі власного установчого документа).

Документ, що підтверджує реєстрацію іноземної особи у країні її місцезнаходження (витяг із торговельного, банківського, судового реєстру тощо).

Примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) **передавального акта** (у разі створення юридичної особи в результаті перетворення, злиття).

Примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) **розподільчого балансу** – у разі створення юридичної особи в результаті поділу або виділу.

Документи для державної реєстрації змін про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (у разі створення юридичної особи в результаті виділу).

Документи для державної реєстрації припинення юридичної особи в результаті злиття та поділу – у разі створення юридичної особи в результаті злиття та поділу.

Структура власності (у випадках та обсязі, визначених законодавством, з урахуванням чинних перехідних положень)

Нотаріально засвідчена копія документа, що посвідчує особу, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи (для фізичної особи-нерезидента та для фізичної особи-резидента, якщо такий документ оформлений без застосування засобів Єдиного державного демографічного реєстру).

► Процедура створення юридичної особи:

Формування вихідних даних.

- Визначення партнерів та складу засновників.
- Вибір організаційно-правової форми юридичної особи (товариства).
- Вибір повного та скороченого найменування юридичної особи.
- Визначення місцезнаходження (юридичної адреси).

- Визначення розміру статутного капіталу та розподілу часток між засновниками у грошовому (відсотковому еквіваленті, якщо засновників 2 і більше).
- Обрання видів економічної діяльності (відповідно до кодів КВЕД:2010 (з 01.01.2027 – NACE 2.1-UA)).
- Вибір системи оподаткування.

Підготовка документів.

- Підготовка установчих документів (рішення засновника/протокол загальних зборів/статут).
- Нотаріальне посвідчення документів (є обов'язковим лише в окремих, визначених законом випадках).
- Заповнення реєстраційної заяви.

Подання документів на реєстрацію.

(тривалість реєстрації: до 24 годин з моменту подання документів).

- Подання документів до органу державної реєстрації.
- Отримання виписки з ЄДР.

Післяреєстраційні дії.

- Автоматичне взяття на облік у ДПС (відбувається без участі заявника).
- Подання Повідомлення до ДПС про прийняття на роботу керівника (директора).
- Відкриття банківського рахунку (1-2 дні).
- Реєстрація платником ПДВ (до 3 робочих днів, якщо подається окремо).

Строки відкриття бізнесу залежать від обраної організаційно-правової форми та індивідуальних особливостей структури майбутнього суб'єкта господарювання.

На тривалість підготовчого етапу впливають:

- обрана форма (ТОВ, ТДВ, АТ, повне чи командитне товариство тощо);
- склад та резидентність засновників;
- необхідність розроблення індивідуального статуту або можливість використання модельного;
- наявність установчих документів та корпоративних домовленостей;
- потреба в нотаріальному посвідченні документів;
- формування структури власності та визначення кінцевих бенефіціарних власників;
- необхідність отримання ліцензій або дозволів для окремих видів діяльності тощо.

Найбільше часу, зазвичай, займає саме формування вихідних даних та підготовка необхідних документів. Цей етап може тривати від кількох днів до кількох місяців, а в окремих випадках – істотно довше. Водночас безпосередня державна реєстрація після подання повного пакета документів здійснюється, як правило, протягом 24 годин з моменту їх надходження (за умови відповідності документів вимогам законодавства).

РЕЄСТРАЦІЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ-ПІДПРИЄМЦЯ (ФОП)

Фізична особа-підприємець (ФОП) – це фізична особа, яка реалізує своє право на здійснення підприємницької діяльності без створення юридичної особи.

Державна реєстрація ФОП – це офіційне підтвердження державою набуття фізичною особою статусу підприємця. Реєстрація необхідна для осіб, які планують здійснювати господарську діяльність самостійно, у тому числі у сфері торгівлі, послуг, ІТ, консалтингу, виробництва тощо.

► Державна реєстрація ФОП регулюється:

- Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»;
- Постановою КМУ від 04.12.2019 №1137 «Питання Єдиного державного вебпорталу електронних послуг та Реєстру адміністративних послуг»;
- іншими нормативно-правовими актами у сфері оподаткування та підприємництва.

► Прийом документів та реєстрація ФОП може здійснюватись наступними шляхами:

Подання документів у паперовій формі:

- через центри надання адміністративних послуг (ЦНАП);
- через державних реєстраторів органів місцевого самоврядування;
- через нотаріусів, які здійснюють повноваження державних реєстраторів.

Подання документів в електронній формі через портал «Дія».

Онлайн-реєстрація ФОП є повністю доступною та здійснюється без відвідування державних органів за наявності кваліфікованого електронного підпису (КЕП).

Подати заяву заявник може особисто або через законного представника. Реєстраційні дії зазвичай здійснюються протягом 24 годин з моменту надходження документів (за умови їх повноти та відповідності законодавству).

► Документи, що необхідно надати для державної реєстрації ФОП:

Заява щодо державної реєстрації фізичної особи – підприємця.

Прохання про обрання спрощеної системи оподаткування (за потреби) та/або реєстрацію платником податку на додану вартість (за потреби).

Нотаріально посвідчена довіреність (у разі подання документів представником).

Інші документи (паспорт, РНОКПП) подаються **для ідентифікації особи** під час особистого звернення або через електронні реєстри при онлайн-реєстрації.

► Процедура державної реєстрації ФОП:

Формування вихідних даних.

- Обрання видів економічної діяльності (відповідно до кодів КВЕД:2010 (з 01.01.2027 – NACE 2.1-UA)).
- Вибір системи оподаткування (загальна або спрощена).
- Визначення групи платника єдиного податку (1, 2 або 3 група).
- Визначення податкової адреси (місце проживання).

Підготовка та подання документів.

- Заповнення реєстраційної заяви.
- Подання документів у паперовій або електронній формі.
- Подання заяви на спрощену систему оподаткування (за потреби).

Державна реєстрація.

(тривалість реєстрації: до 24 годин з моменту подання документів).

- Внесення відомостей до Єдиного державного реєстру.
- Формування та отримання виписки з ЄДР.

Післяреєстраційні дії.

- Автоматичне взяття на облік у ДПС (без участі заявника).
- Отримання кваліфікованого електронного підпису (за відсутності).
- Відкриття банківського рахунку.
- Реєстрація платником ПДВ (за потреби).
- Подання повідомлення про прийняття працівників (у разі їх найму).

Процедура відкриття ФОП є значно простішою порівняно зі створенням юридичної особи, однак строки також залежать від індивідуальних обставин. Як і у випадку з юридичною особою, найбільше часу зазвичай займає саме підготовчий етап. За умови подання повного пакета документів державна реєстрація ФОП здійснюється протягом 24 годин з моменту їх надходження.

СПІЛЬНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ДОГОВІР ЧИ КОМПАНІЯ?

Спільний бізнес – це не лише питання довіри між партнерами, а й стратегічний вибір оптимальної юридичної форми співпраці. В Україні спільний проект можна реалізувати двома основними способами: уклавши договір або створивши окрему юридичну особу. Кожен із цих варіантів має свої особливості, рівень відповідальності, податкові наслідки та ступінь організаційної складності.

► **Контрактні (договірні) форми співпраці**

Контрактні форми співпраці – це форми, які не потребують реєстрації окремого суб'єкта господарювання, але дозволяють партнерам вести спільну діяльність на договірних засадах. До них можна віднести договори про співпрацю та договір про спільну діяльність.

Договори про співпрацю – це умовна (практична) назва цивільно-правових договорів, що визначають порядок взаємодії сторін у певній сфері (маркетинг, дистрибуція, R&D, виробництво тощо). Такі договори не створюють окремої юридичної особи, їх зміст визначається принципом свободи договору (ст. 6 ЦК України), а сторони зберігають автономність і самостійну майнову відповідальність. Застосовуються зазвичай при короткострокових проектах, тестових партнерствах, маркетингових альянсах тощо.

Приклади: рамковий договір, змішаний договір, меморандум, договір із елементами підряду, поставки, агентування тощо.

Договір про спільну діяльність – це різновид цивільно-правового договору, який визначає порядок взаємодії сторін для досягнення спільної мети без створення юридичної особи. Його зміст і умови регулюються главою 77 ЦК України.

Такий договір встановлює правила співпраці сторін у межах конкретного проекту (інвестиційного, виробничого, інноваційного тощо), включаючи розподіл функцій, витрат, результатів і ризиків. Сторони зберігають автономність і діють на засадах узгодженості.

Договір може передбачати:

- спільну діяльність **без об'єднання вкладів** (кожен учасник діє за власний рахунок);
- спільну діяльність **з об'єднанням вкладів** (просте товариство), коли сторони об'єднують ресурси для досягнення спільної мети.

Застосовується зазвичай для реалізації спільних проектів, де необхідна більш структурована взаємодія, ніж у звичайних договорах про співпрацю, але без створення окремого суб'єкта господарювання.

Переваги: гнучкість у регулюванні відносин, можливість поєднання ресурсів сторін, відсутність потреби у створенні юридичної особи.

► Корпоративні форми співпраці

Корпоративні форми співпраці – це класичні форми партнерства та підприємництва, де спільна діяльність оформлюється через створення окремого суб'єкта господарювання.

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ):

Регулюється Законом України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю». Найбільш гнучка та поширена форма для малого і середнього бізнесу.

Кількість учасників: від 1 до 100.

Відповідальність: у межах внесків.

Мінімальний статутний капітал: законом не встановлений (визначається учасниками).

Строк внесення вкладів: до 6 місяців з дати державної реєстрації (якщо інше не передбачено статутом).

Товариство з додатковою відповідальністю (ТДВ):

Кількість учасників: від 1 до 100.

Відповідальність: додаткова солідарна у кратному розмірі до внеску (визначається статутом)

Мінімальний статутний капітал: не встановлений законом.

Акціонерне товариство (АТ):

Регулюється Законом України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX.

Закон передбачає два типи АТ:

- **Приватне АТ (ПрАТ)** – не здійснює публічної пропозиції акцій. Може бути створене безпосередньо при реєстрації.
- **Публічне АТ (ПАТ)** – має право на публічну пропозицію акцій. Може бути створене виключно шляхом зміни типу з приватного на публічне або шляхом перетворення з іншого господарського товариства.

Кількість засновників: від 1.

Відповідальність: у межах вартості акцій.

Мінімальний статутний капітал: 200 мінімальних заробітних плат (станом на дату створення).

Призначення: великі інвестиційні проєкти, публічне або приватне розміщення акцій.

Особливості: складна корпоративна структура, регуляторний нагляд НКЦПФР, обов'язкова емісія акцій через депозитарну систему.

Повне товариство (ПТ):

Кількість учасників: мінімум 2.

Відповідальність: солідарна, всім майном учасників.

Мінімальний складений капітал: законом не встановлений.

Доцільність: високий рівень довіри між партнерами.

Командитне товариство (КТ):

Кількість учасників: щонайменше 1 повний учасник і 1 вкладник.

Відповідальність: змішана.

Мінімальний складений капітал: законом не встановлений.

Особливість: повні учасники відповідають усім майном; вкладники – у межах внеску.

Повне та командитне товариство є чинними на сьогодні організаційно-правовими формами в Україні, проте застосовуються дуже рідко.

Після скасування Господарського кодексу (з 28.08.2025) їх діяльність регулюється спеціальними законами (зокрема Законом № 4196-IX) та Цивільним кодексом України.

► Публічно-приватне партнерство (ППП)

Публічно-приватне партнерство (ППП) – це форма співпраці держави або територіальної громади з приватним інвестором. Може реалізовуватись через концесію, спільну діяльність або створення юридичної особи.

Регулюється Законом України «Про публічно-приватне партнерство» від 19.06.2025 № 4510-IX.

Сфера: інфраструктура, енергетика, транспорт, соціальні об'єкти.

Особливість: наявність публічного партнера та спеціальної конкурсної процедури.

Коли обрати: якщо бізнес має стратегічне значення для держави або вимагає співінвестування в партнерстві із державними чи муніципальними структурами.

Отже, законодавство України дозволяє реалізувати спільний бізнес як через договірні механізми, так і шляхом створення юридичної особи. Вибір форми залежить від масштабу проекту, рівня ризику, потреби в обмеженні відповідальності та планів щодо залучення інвестицій.

ДОВІДКОВО

Поняття спільного підприємства було прямо передбачене Законом України «Про підприємства в Україні» від 27 березня 1991 року № 887-ХІІ, який визначав спільне підприємство (СП) як окремий вид підприємства, створеного за участю українських та іноземних суб'єктів господарювання. Однак 1 січня 2004 року зазначений Закон втратив чинність, а термін «спільне підприємство» як самостійна організаційно-правова форма суб'єкта господарювання більше не використовується.

Незважаючи на це, термін продовжує існувати в правовому та економічному середовищі. Сьогодні ним позначають і спосіб ведення бізнесу, і форму співпраці, і конкретну економічну структуру. Тож під спільним підприємством може розумітися будь-який передбачений чинним законодавством України варіант співпраці двох або більше партнерів з метою реалізації спільного проекту чи здійснення господарської діяльності.

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ ОСНОВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ

	ФОП	ТОВ	АТ
Статус	Фізична особа	Юридична особа	Юридична особа
Відповідальність	Повна (всім майном)	У межах внеску	У межах вартості акцій
Кількість засновників	1 (лише фізособа)	Від 1 до 100	Від 1
Мін. статутний капітал	Не встановлено	Не встановлено	200 МЗП *
Реєстрація	До 24 годин	До 24 годин	Складніша (+ емісія акцій через НКЦПФР)
Система оподаткування	Загальна або спрощена (гр. 1–3)	Загальна або спрощена (гр. 3)	Переважно загальна
Масштабування	Обмежене	Середній та малий бізнес	Великий бізнес, залучення інвесторів
Складність управління	Мінімальна	Помірна	Висока (органи управління, НКЦПФР)

* Мінімальний статутний капітал АТ станом на 01.01.2026 становить 1 729 400 грн (200 × 8 647 грн МЗП). Щорічно змінюється відповідно до розміру мінімальної заробітної плати.